

NOTAT

Midtjyllands Lufthavn's status pr. 20. juni 2017 og videre udvikling i 2018 – 2023.

Redegørelse for den økonomiske situation og fremgang i Midtjyllands Lufthavn pr. 20. juni 2017

Opfølgning på ejer kommunernes kapitalindskud og ny fremdrift i Midtjyllands Lufthavn i Karup

Ejerkredsen bag tidl. Karup Lufthavn vedtog i 2014, at yde kapitaludvidelse i årene 2016 og 2017 inden for en ramme på op til 6 mio. kr. hvert år, til likviditetsmæssig dækning af de budgetterede underskud på driften. Midtjyllands Lufthavn har ultimo 2015 og senest ved udgangen af 2016 foretaget opfølgning med ejer kommunerne og redegjort for status på den igangværende turn-around og udvikling i passagertal og økonomi, med henblik på frigivelse af kapitaludvidelsen og afklaring om den videre drift af lufthavnen.

På bestyrelsesmødet i Midtjyllands Lufthavn A.m.b.a. den 17. maj 2017, blev det besluttet, at der i juni d.a. fremsendes en opfølgende status til ejer kommunernes Borgmestre for igangsætning af intern dialog om kapitaludvidelse fra 2018. Dette idet der i 2017 alene er konstateret en fastholdelse af passagertallet med de 25 % vækst fra forår 2016, men endnu ikke, med de fordoblede 10 daglige standardafgange pr. dag fra den 1. april 2017, er indfriet den af DAT forventede vedvarende vækst i passagertallet. DAT's forventede passagerstigning blev lagt til grund ved 1. behandling af lufthavnens budget i 2017, og den målsatte økonomiske bæredygtighed fra 2019, som dog allerede i 2. behandlingen af budgettet for 2017 blev justeret ned sfa. generel nedgang i lufthavnene.

For rettidig omhu fremsendes nærværende statusnotat og fremtidige økonomiske udviklingsscenarier, idet der trods positiv udvikling i lufthavnens kendskabsniveau, billetprodukt, ruteudvikling og passagertal samt regeringens nye fokus på forbedringstiltag overfor de regionale flyruters rammebetingelser fra trafikpolitisk side, ikke ser ud til at kunne skabes balance i lufthavnens bæredygtighed på kort sigt. Dette som følge af nedenstående både langsommere passagertilvækst og stigende udgifter sfa. skærpede EU og Nationale myndighedskrav særligt på securityområdet.

Udviklingsprocessen for Midtjyllands lufthavn og forbedrede rammebetingelser i Dansk Luftfart

Internationalt er luftfarten i kraftig vækst, og også i Danmark er der fokus på luftfartens væsentlige betydning for sammenhængskraften mellem landsdelene og hovedstaden samt det store potentiale for yderligere bidrag til samfundsøkonomien i Danmark fra indenrigsluftfarten og turisme via CPH som Nordeuropæisk luftfarts-HUB. Regeringen har det seneste år igangsat analyser og udar-

bejdelse af Danmarks første Luftfarts Strategi, netop for at afdække vigtigheden af luftfarten for Danmark og fastholdelse af CPH, som den førende HUB med over 166 globale flyruter, og som Danmarks største arbejdsplads. Analyser fra Copenhagen Economics viser større betydning af luftfart end først antaget, idet direkte og indirekte effekter faktisk betyder, at alene 1 % vækst i Dansk luftfart genererer 0,05 % stigning i Danmarks BNP, og alene den målsatte vækst fra 30 mio. til 40 mio. passagerer i CPH vil skabe 44.000 jobs i Jylland, heraf 16.500 nye jobs i Region Midtjylland. Strategien er annonceret til offentliggørelse i efteråret 2017, og forventes, efter afslutning af de pågående politiske forhandlinger af ønskede tiltag, at sætte ekstra fokus på bedre rammevilkår for de Regionale danske lufthavne og aktivering af det store potentiale for passagervækst estimeret til mere end 30 % over de næste 5 år.

Midtjyllands Lufthavn, den danske lufthavn med suverænt mest vækst i passagertallet i 2016

Midtjyllands Lufthavn, DAT og det i sommeren 2016 etablerede fælles partnerskab med de 9 ejerkommuner og deres kommunikationsafdelinger har det seneste år skabt betydelig fremgang og vækst for Midtjyllands Lufthavn i Karup. Dette er sket ved tilpasning af flystørrelser, benyttelse af miljøvenlige ATR turbopropfly, og optimering af lufthavns- og transportydelse via lavere, fair billetstruktur, flere kuffert interlineaftaler med både SAS, Finnair og nye på vej, fordobling af flyfrekvens i 2017 til 10 standardafgange og 10 ankomster pr. dag, samt en on-time punktlighed i Midtjyllands Lufthavn i Top 3 i Verden. I april 2017 lå man i Karup nr. 2 med de 10 afgange på verdensranglisten jf. OAG. Belægningsprocenten på de 5 morgentimeafgange kl. 6,7,8,9,10 har i maj 2017 været på gennemsnitligt 75 %, og der ses mange nye passagerer fra yderområderne, herunder også fra det østlige midtjylland, og syd for regionen pga. lange securitykøer i Billund Lufthavn.

Midtjyllands Lufthavn var den danske lufthavn med suverænt mest vækst og opmærksomhed i 2016, med hele 20 % fremgang i passagertal ift. 2015, efterfulgt af CPH med 9 % vækst jf. også omtalen fra branchens nyhedsavis, Check-in.dk: <http://www.check-in.dk/midtjylland-og-koebenhavn-aarets-hoejdespringere/>

PR-kampagne, navneændring og øget kendskab til Midtjyllands Lufthavn og forbedret produkt

Midtjyllands Lufthavn har ved iværksættelse af den nye PR-kommunikationsstrategi "ukendt lufthavn.dk" i 2016 og med navneskiftet pr. 5. februar 2017, forstået af H.K.H. Prins Joachim, opnået et meget større kendskab i Danmark til den civile lufthavn i Karup, som netop er målt til hele 92% i TV2 MidtVest's sendeområde og på 60 % i Aarhus catchment-området. Kendskabet til de 10 afgange pr. dag fra 1. april 2017 og til lufthavnen i Karup generelt i Københavnsområdet er dog stadig meget lavt, men vil blive hjulpet yderligere på vej af den fælles regionale flyrute reklamekampagne planlagt fra September 2017, og betalt af CPH af det bevilgede 20 mio. kr. budget til aktivering af passager 'feeding' fra de regionale danske lufthavne - herunder det konkurrencedygtige produkt på ruten mellem Midtjyllands Lufthavn og CPH.

Ruteudvikling og charterrejser fra Midtjyllands Lufthavn for første gang i 15 år

Til sikring af udnyttelsen af kapacitetsomkostningerne og den primære erhvervsorienterede indenrigsrute mellem Midtjylland og København, er det også i 2016 lykkedes for første gang i 15 år, at få samarbejdsaftaler med rejseselskaber om charterferier fra Midtjyllands Lufthavn fra sommeren 2017. I sommermånederne er der således 2 ugentlige afgange med Bravo Tours og Apollo Rejser til Grækenland og i efteråret 2 måneder med ugentlige charterfly til Dundee i Skotland med Golfrej-

ser. Der arbejdes også langsigtet på ruteudvikling og de første udenrigsruter fra Midtjyllands Lufthavn, og dialog med flyselskaber om evt. udenrigsruter pågår, ligesom behovs- og frekvensanalyser hos ejerkommunernes virksomheder er igangsat via Erhvervsråd mv.

Erhvervslivets og kommunernes behov for Midtjyllands lufthavn i erhvervsudviklingen

Midtjyllands lufthavn er ubetinget Danmark relativt mest erhvervsorienterede lufthavn, idet mere end 90 % af passagererne kommer fra erhvervslivet i bred forstand. Det er ikke overraskende, idet midtjylland er Danmarks suverænt mest eksportorienterede erhvervsområde, og også af virksomhederne og kommunerne er vurderet til at være strategisk vigtig. I undersøgelse vurderes lufthavnen i Karup at have en strategisk vigtighed på hele 90 % for erhvervsudviklingen til sikring af hurtig og direkte tilgængelighed til hovedstaden og videre ud i verden, ifm. eksport, samhandel, netværk, videndeling og innovation, udflytning af statslige arbejdspladser samt tiltrækning af udenlandske investeringer og kvalificeret arbejdskraft. En tredjedel af de midt-vestjyske virksomheder benytter Midtjyllands lufthavn som primær lufthavn. I DI's nye undersøgelse af ønsker til politiske rammer for skabelse af ny lokal vækst og udvikling i den globale konkurrence, svarer virksomhederne, at en velfungerende infrastruktur og tilgængelighed har 1. prioritet, - også signifikant over kvalificeret arbejdskraft, som prioriteres som nr. 2. Den nye danske luftfartsstrategi, og alene den ovenfor omtalte målsatte vækst fra 30 mio. til 40 mio. passagerer i CHP, er estimeret til at ville skabe 16.500 nye jobs i kommunerne i Region Midtjylland sfa. indenrigsruterne til og fra området, hvor Midtjyllands Lufthavn står for 2/3 af rutefrekvensen og erhvervspassagererne fra den midtjyske region inkl. Billund, der til sammenligning med Midtjyllands Lufthavns 10 daglige standardafgange i efteråret går yderligere ned på 3 daglige afgange til København, og fremover alene satser på feriecharter og flere udenrigsruter.

Stigende krav fra EU og Nationale myndigheder overfor også Midtjyllands lufthavn

EU forordninger og stigende krav til særligt Security har i de seneste 10 år pålagt Midtjyllands Lufthavn en ny ekstrabyrde, som efter 45 år med fuld egenfinansiering og bæredygtighed i lufthavnens aktiviteter og kernerutens økonomi, har medført, at man i dag alene på de statslige securityopgaver i lufthavnen, til sikring mod den generelle terrortrussel i samfundet, dedikerer 40 % af udgifterne til security. Alene pr. 1. februar 2017 er Midtjyllands Lufthavn igen pålagt nye EU regler for opgradering af security scannerudstyr med en anlægsinvestering på over 3 mio. kr. og fornyelse af lufthavns certificering fra den ICAO/nationale luftfartsregel baserede til en ny EU EASA certificering. Et nyt EU certificeringsgrundlag, med ekstra pålæg om myndighedsbetjening, løbende dokumentation og kvalitetsstyringsprocedurer, som vurderes til at ligge beslag på hovedsageligt interne ressourcer svarende til ca. 500 t.kr. i timer årligt. Samme krav og ressourcekrævende forhold gør sig gældende i alle andre regionale lufthavne, hvor de dog har ansat yderligere personale til at varetage de nye regler og administration med meget større omkostninger for deres ejerkommuner til følge, jf. Check-in.dk: <http://www.check-in.dk/stram-fortolkning-koster-smaa-lufthavne-dyrt/>

Hertil kommer, at luftfart endnu ikke af myndighederne kategoriseres som kollektiv trafik, og har derfor ulige konkurrence fra den kollektive trafik med bus, tog, færger mv., som alle har væsentlige statstilskud til driften. F.eks. "rød billet" tilskud på alene 27 mio. kr. pr. år til private busruter til København. Midtjyllands Lufthavn har adresseret også denne ulige konkurrencemæssige problemstilling overfor Transportministeren, og efter møde med ministeren i efteråret 2016, er der en ud-

ligning af denne ordning på vej, dog uden at fly får noget tilskud, da man fortsat ikke er defineret som kollektiv trafik.

Til trods for sjælden tilstedeværelse af toldere i Midtjyllands Lufthavn, kom SKAT i efteråret med et påbud om alle indenrigspassageres permanente benyttelse af ankomstterminalens rød/grøn toldkanal ifm. at SKAT har lavet en ny standardindretning af toldområdet i CPH og til udbredelse i alle andre danske lufthavne. Indretningen af statslige toldfaciliteter er jf. lovgivningen pålagt lufthavnen. Midtjyllands Lufthavn har derfor forhandlet en midlertidig aftale om mindre ombygning ved flytning af toldområdet i ankomstterminalen, men som dog samtidig forbedrer charterferiegæsters bagagemodtagelse, og genoptager indenrigspassageres korte afstand til terminaludgang.

CPH's nedlæggelse af indenrigsterminalen og 150 % passagerafgifts stigning fra 2015

I forbindelse med nedlæggelsen af CPH's indenrigsterminal og harmonisering af lufthavnsgebyret til udenrigstakster lagde CPH mere end 150 % på indenrigslufthavnsafgiften i CPH, som samtidig tilsvarende nedsatte lavprisselskabernes og SAS's udenrigstakster, hvilket fra 2015 tog hele 7 mio. kr. ud af Midtjyllands-rutens indtægter og bundlinje pr. år. - og tilmed helt frem til november 2016 lagde gns. 30 minutter ekstra til transporttiden fra København til Jylland i security-køen i CPH, som dog igen med indenrigs 'fasttrack'-sporet er nedbragt til de normale 5 min. igen. I samarbejde med DAT er foreslået en geografisk 250 km afstandsbestemt genindførelse af den lavere indenrigs passagertakst overfor CPH og Transportministeriet/TBBST, idet dette alene beror på en national tolkning af EU regler, og nu har medført en negativ forskelsbehandling af de korte indenrigs flyruter. På den regionale rute mellem Midtjylland og CPH er der fra 2016 etableret et godt samarbejde med Københavns Lufthavne/CPH med fokus på udvikling af den fælles rute og øgning af kendskabsniveauet i Københavnsområdet, med det passagermæssige største potentiale sfa. befolkningstal og øgende tiltrækning af udenlandske turisme til hovedstaden – og som også gerne skal på delferier via indenrigsruten til de Midtjyske turistdestinationer ved feriebesøget i Danmark. Turismepassagerer vil kunne øge den kritiske masse på passagertallet og derved hjælpe til forhøjet belægningsprocent på indenrigsflyvningerne, øget frekvens og bedre økonomi på ruten og i lufthavnen til fortsat fastholdelse af indenrigsruten og udvikling af servicetilbuddene til erhvervslivet.

Den passagermæssige og økonomiske situation samt 2 økonomiske fremtidsscenarier

Ved udarbejdelse af budgetterne for 2016 og 2017 var forventningerne fra DAT, at passagerantallet i løbet af 2016-2017 og efter 2018 ville komme op på ca. 250.000 (125.000 afgående passagerer og tilsvarende ankomne), der blandt andet byggede på DAT's erfaringer i udviklingen af passagertal fra den sammenlignelige indenrigsrute til Bornholm m.v. Passagerantallet blev i budgetterne for 2016 og 2017 fremskrevet med de fra DAT forventede vækstrater. Med baggrund i den igangværende udviklingsproces sammen med DAT og den fortsatte fælles målsætning om, at passagerantallet skal op og udgøre det dobbelte i forhold til 2014, i alt ca. 250.000 pax, men med en i foråret 2017 desværre erkendt nødvendig nedjustering af forventningerne til vækstraterne og tidshorisont for målsætningen, er der ifm. drøftelserne i bestyrelsen til 1. behandling af budgettet for 2018 og fremefter, opsat 2 økonomiske scenarier for passagervækstrater og tidshorisont for opnåelse af driftsmæssig bæredygtighed i lufthavnen. Frem til juni 2017 har lufthavnen og DAT fastholdt sidste forårs 25-30 % højere passagertal ift. samme periode i 2015, og har således konsolideret det høje passagerniveau fra 2016, men ikke, som forventet med den megen PR-omtale siden efteråret 2016, den øgede kendskabsgrad og de nye 10 standardafgange fra 1. april d.a., endnu lykkedes med at opnå de målsatte og budgetterede høje vækstrater i 2017.

Til sammenligning har man i de første 5 mdr. i år, på de tilsvarende indenrigsruter i Aarhus Lufthavn og Billund Lufthavn haft negativ passagerudvikling, med hhv. lignende -2 % i Aarhus ovenpå en samlet nedgang i 2016, og en markant nedgang på -18 % i Billund Lufthavn. Set i dette lys er status-quo og konsolidering af sidste forårs 25-30 % vækst i passagertallet i Midtjyllands Lufthavn relativt godt. Dog absolut ikke godt nok til at indfri de målsatte vækstrater og målet om genetablering af økonomisk bæredygtighed i drift og reinvesteringer i lufthavnens anlæg.

Det samlede underskud for 2015 - 2017 før afskrivninger på inventar og bygninger er finansieret af de allerede tidligere bevilgede kapitaludvidelser. Det er ledelsens og bestyrelsens vurdering, at der i et realistisk Scenarie med en 3,75 % vækstrat fremadrettet i passagertilvækst, i lighed med de seneste kapitaludvidelser for 2016 og 2017, vil være behov for en kapitaltilførsel til sikring af likviditeten løbende. Selv ved fastholdelse af fokus på en optimeret og minimal kapacitet, vil løbende inflation på udgifter og normal lønfremskrivning sammen med løbende myndighedskrav og nødvendige reinvesteringer til vedligehold af anlæg, udskyde en driftsøkonomisk break-even og bæredygtighed med nuværende passagertilvækst. Alternativt vil der i et mere usikkert Optimistisk Scenarie, med hidtil målsat løbende 10 % vækstrate i passagertal, være behov for yderligere kapitaludvidelser sfa. inflation og investeringer i den næste 5 årige driftsperiode, hvor økonomisk bæredygtighed med 250.000 passagerer pr. år vil kunne opnås i ca. år 2023. Vedlagt de 2 scenarier med passagermæssige vækstrater på hhv. 3,75 % og 10 %.

Til orientering er vedlagt:

- Nærværende redegørelse for den økonomiske situation og fremgang i Midtjyllands Lufthavn pr. 20. juni 2017
- Passagerstatistikken på ruten Karup – København pr. 31. maj 2017
- Budgetopfølgning pr. 31. maj 2017
- Udkast til økonomisk Realistisk og usikkert Optimistisk scenarier for perioden 2018 – 2023, som efter kommunernes tilkendegivelser vil danne grundlag for 1. behandling af budgettet 2018 på bestyrelsesmødet, den 14. september 2017.

Videre drift og udvikling af Midtjyllands Lufthavn i samarbejde med ejerkommunerne

Det er stadig bestyrelsens opfattelse, at lufthavnen er en meget vigtig livsnerve for virksomhederne i det midt- og vestjyske område og dermed betydningsfuld for kommunernes erhvervspolitik. Muligheden for at være tæt på en effektiv rutedrift uden for meget spildtid er afgørende for mange erhvervsfolk og beslutningstagere samt udvikling og vækst i region Midtjylland.

Bestyrelsen er løbende opmærksom på at orientere ejerkredsen, særligt hvis udviklingen går i en lidt anden retning end den løbende anlagte, og ønsker derfor allerede nu, at man internt i ejerkommunerne starter en drøfte af ovenstående og de opstillede fremtidsscenarier for udviklingen i Midtjyllands Lufthavn, sfa. den i foråret 2017 konstaterede udeblivelse af den forventede fortsatte vækstniveau i passagertallet.

Til sammenligning modtager andre kommunalt ejede regionale lufthavne årlige driftstilskud fra både kommuner og stat, og er flere steder på det kommunale anlægsbudget for reinvesterings mv.:

(i 1.000 kr.)	Aarhus Airport	Odense HCA	Sønderborg	Bornholm	Midtjyllands
Resultat 2016	- 10.500	- 10.600	- 7.300	- 24.900	- 5.400
Komm.tilskud	10.000 kr.pr.år	6.700 kr.pr.år	5.800 kr.pr.år	-	6.000
Stats tilskud	-	3.900 kr.pr.år	1.500 kr.pr.år	25.000	-
Anlægstilskud	25.000 (2015)	-	6.200 Komm.	Stats budget	-

Ny Aarhus Airport ved Thomasminde har et etableringsbudget på 3,5 mia. kr. og et årligt driftstilskud på 75 mio. kr.pr.år i 20 år.

Bestyrelsen ser frem til i efteråret 2017 at se regeringens nye strategi og positive tiltag overfor dansk luftfart med særlig fokus på indenrigsruternes rammebetingelser, samt følge den fortsatte udvikling i den igangværende udviklingsproces i samarbejdet med DAT på kerneruten samt de nye charterruter. Men bestyrelsen har med den i foråret 2017 konstaterede konsolidering og nye lave vækstrate i kombination med stadig mere omkostningskrævende rammebetingelser, en forventning om, at det sandsynligvis først bliver over en lidt længere periode frem mod 2023, inden Midtjyllands Lufthavn igen opnår en økonomi med mulighed for driftsmæssig balance primært ved et bæredygtigt passagertal på indenrigsruten til København.

Anmodning om ejerkommunernes tilkendegivelse ifm. kapitaludvidelse i Midtjyllands Lufthavn i driftsperioden 2018 - 2023

Bestyrelsen for Midtjyllands Lufthavn A.m.b.a. imødeser jf. følgebrevet de 9 borgmestres tilkendegivelse efter en intern drøftelse ude i ejerkommunerne, på baggrund af denne redegørelse og de 2 opstillede og bilagte scenarier, med model for kapitaludvidelse i den videre konsolidering af den positive udvikling og reinvesterings i anlæggene i lufthavnen i 2018 - 2023:

1. Realistisk scenarie, 3,75 % passager vækstrate inkl. drift/anlæg: 5,7 mio.kr./år
2. Optimistisk scenarie, 10 % pax vækstrate inkl. drift og anlæg (til 2022): gns. 2,6 mio.kr./år

Bilag:

- Redegørelse for økonomisk situation og fremgang i Midtjyllands Lufthavn pr. 1. juni 2017
- Passagerstatistikken på ruten Karup – København pr. 31. maj 2017
- Budgetopfølgning pr. 31. maj 2017
- Udkast til økonomisk Realistisk og et Optimistisk scenarier for perioden 2018 – 2023, som efter kommunernes tilkendegivelser vil danne grundlag for 1. behandling af budgettet for 2018 på bestyrelsesmøde den 14. september 2017.